Suriye pazarı Avrupa'ya açılmakta kararlı



Suriye'de, ekonomik faaliyetlerin yoğunlaştığı Şam ve Halep, yeni yeni güçlenmeye başlayan imalat sanayinin kalbi durumunda. Tekstil, gıda, deri, kağıt ve kimyasal sanayi, genellikle özel sektörün elinde.

Uzun yıllardan beri devlet ağırlıklı bir yapı sergileyen Suriye'de 1990'lı yılların başından itibaren dışa açılma gayretlerine paralel olarak, ekonomi ve dış ticaretinde önemli gelişmeler yaşanıyor; Özel sektör düzenli bir biçimde büyüme gösteriyor, AB ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerden Suriye'ye gelen ticari heyetlerin ziyaretleri hızlanmış bulunmakta ve Yatırım Teşvik Kanunu ile yabancılar özendirilmekte. Suriye-Avrupa Birliği ilişkilerinde de önemli gelişmeler gözleniyor. Avrupa Birliği Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde Suriye'ye ayrı bir önem ve öncelik veriyor. Bundan dolayı Suriye'nin serbest ticaret ekonomisine geçme gayretlerine Birlik tarafından yardım ve destek sağlanıyor.

2005 yılı itibariyle Türkiye'nin Suriye'ye ihracatında başlıca maddeler

Kaynak DİE

Mineral yakıtlar	**118,724,969**
Kazanlar Makinalar	50,416,280
Otomotiv ve Yan Sanayi	**42,631,760**
Hububat	38,077,508
Sentetik Suni Devamsız Lifler	**35,146,562**
Demir Çelik	31,444,718
Tuz, kükürt, çimento	**30,824,053**
Demir Çelik Eşya	27,531,971
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar	**26,303,115**
Plastikler	26,032,693
Diğer	**120,159,844**
Toplam	547,293,473

TÜRKİYE İLE OLAN TİCARİ İLİŞKİLER

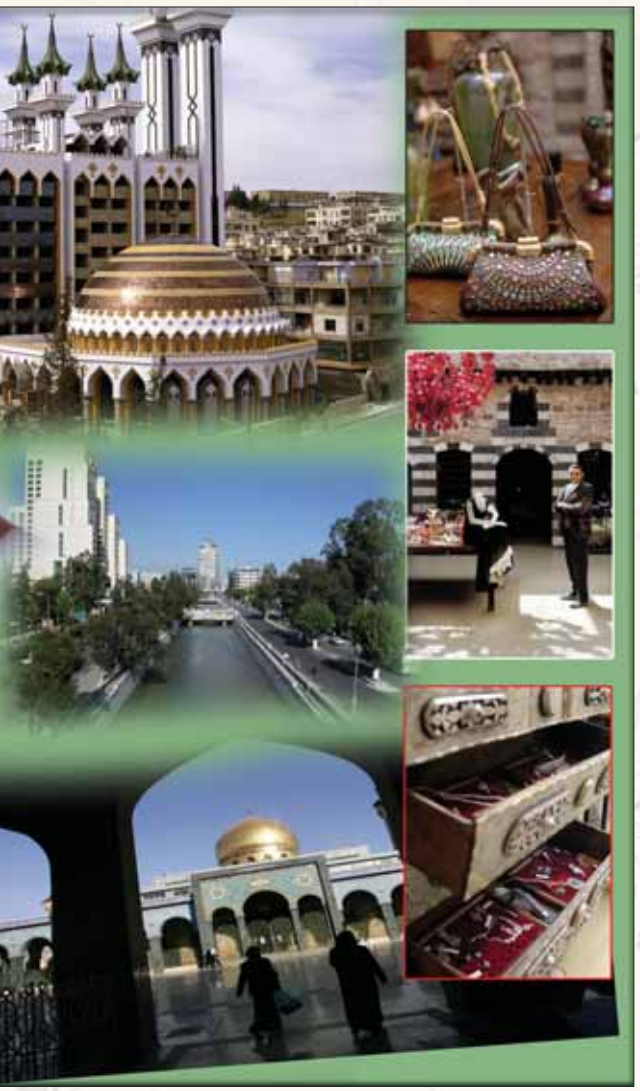
Suriye, geleneksel olarak gerek ticari, gerek ekonomik, gerekse siyasi anlamda Türkiye için büyük önem arz ediyor. Bulunduğu coğrafya itibarıyla, Arap dünyası ve Ortadoğu pazarlarına açılımı sağlayacak bir avantajı beraberinde getiren Suriye, bu özellikleri ile hem ihracatçılar hem de yatırımcılar açısından kısa, orta ve uzun vadede cazip fırsatlar sunuyor.

Ekim 1998 tarihinde Adana Protokolü'nün imzalanması ile Türkiye-Suriye ilişkilerinin daha fazla gelişmesinin önündeki önemli bir engel kaldırıldı. Karşılıklı ziyaretler bakanlık ve teknik düzeyde yoğunlaşarak devam ediyor. Yine Suriye ile Türkiye arasında birçok alanı kapsayan işbirliği anlaşmaları mevcut. 2005 yılı itibariyle Türkiye'nin Suriye'ye ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 38 oranında artarak 391,8 milyon dolardan 547,2 milyon dolara ulaştı. Türkiye'nin Suriye'den ithalatı ise 2005 yılı itibariyle yüzde 24 oranında azalarak 270 milyon dolar olarak gerçekleşti.

HANGİ ALANLARDA YATIRIM CAZİP

Suriye özel sektörünün küçük ölçekli yatırımlara yönelmesi Türkiye'de üretilen makina, ekipman ve elektrikli cihazlar gibi yatırım mallarına olan talepleri artırdı. Suriye, 2004 yılı başı itibariyle ikinci el makine ithalatına izin vermişti. Suriye makine ithalatının yüzde ellisi Türkiye açısından ihracat potansiyelleri yüksek tarım makinaları, gıda işleme ve paketleme makinaları, tekstil makinaları, pompa ve kompresörler, iş makinaları ve takım tezgahlarından oluşuyor.

Suriye gıda işleme sanayide makine-ekipman ve üretim teknolojilerini genel ola-



Temel Ekonomik Göstergeler

Kaynak EIU

	2001	2002	2003	2004	2005
GSYH (milyar dolar)	**20,6**	**21,6**	**22,9**	**21,5**	**23,0**
Reel Büyüme Hızı (yüzde)	3,6	4,1	1,3	1,1	2,0
Enflasyon Oranı (yüzde ortalama)	**5,6**	**-2,3**	**5,9**	**4,6**	**4,0**
Nüfus (milyon)	17,2	17,7	18,1	18,6	19,0
Fob İhracat (milyon dolar)	**5,706**	**6,668**	**5,762**	**5,561**	**6,462**
Fob İthalat (milyon dolar)	4,282	4,458	4,430	5,935	5,973
Toplam Dış Borç (milyar dolar)	**21,3**	**21,4**	**21,6**	**21,8**	**8,4**

Türkiye - Suriye İkili Ticareti (1000 dolar)

Kaynak TUİK

YILLAR	İHARACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2000	**184,267**	**544,322**	**726,258**	**-360,055**
2001	281,141	463,476	744,617	-182,335
2002	**256,515**	**506,184**	**762,700**	**-249,668**
2003	410,754	413,349	824,103	-2,595
2004	**391,825**	**357,597**	**749,422**	**34,228**
2005	547,293	270,211	817,504	277,082
2006	**605,997**	**187,006**	**793,003**	**418,991**

rak yenilemeye ve yüksek teknolojiye ihtiyaç duyuyor. Suriye'nin güçlü tarım potansiyeli, konservesi yapılabilecek geniş sebze ve meyve tarımını da beraberinde getiriyor. Tüm bu gelişmelere paralel olarak gıda işleme ve paketleme sanayisinin de gelişmesi bekleniyor.

Diğer yandan, endüstriyel büyüme, arazi ıslahına yönelik çalışmalar, su ve atık su projeleri ve inşaat sektöründeki büyümeden dolayı pompa ve kompresör pazarında önemli bir potansiyel görülüyor.

OTOMOTİV SEKTÖRÜ ÖNEMLİ

Otomotiv ana ve yan sanayi ithalatı Suriye'de makine ithalatından sonra üçüncü sırada. 2003 yılı sonlarında otomobillere uygulanan gümrük vergilerinde yüzde ellilere varan indirimler, otomobillere ve oto yedek parçalarına olan ithalatı artırdı. Coğrafi yakınlığı iyi bir şekilde değerlendirmek isteyen Suriyeli firmalar, Türk mallarını daha çok fiyat ve kalite açısından tercih ediyor. Türk firmalarının Suriye pazarına yönlendirilmesi ve teşvik edilmesi halinde bu ülkeye olan ihracatta önemli olacağına inanılıyor. Türk firmaları girişecekleri ortak yatırımlarla Ortadoğu pazarında geniş kapsamlı ve kalıcı bir şekilde yer edinebilmeleri mümkün görülüyor. Suriye'de faaliyet gösteren firmaların büyük kısmının KOBİ ya da mikro işletme biçiminde örgütlendiği ve nakit ödemelerde büyük sıkıntılar yaşandığı göz önüne alınarak, bu ülke ile iş yapmak isteyen ve ürünlerinin bu piyasada talep göreceğine inanan firmalar için en elverişli pazara giriş yöntemi, ülkede doğrudan bir firma kurmak ya da temsilcilik açmak. Giderek daha yoğun bir rekabet ortamına sahip olmakla beraber son derece cazip olan Suriye pazarına girişte Türk işadamlarını zorlayan bazı hususlar da bulunuyor. Bunların en önde geleni, Suriye'nin halen serbest piyasa ekonomisine geçiş süresini yaşıyor olması.

ENERJİ ALANINDA GELİŞMELER

Suriye'nin bilinen doğal gaz rezervleri 240,5 milyar m3 ve yıllık doğal gaz üretimi ise, 4,1 milyar m3 civarındadır. Enerji alanında işbirliği, ikili planda Suriye'nin petrol ve doğal gaz sahalarında keşif, üretim ve işletme faaliyetlerini, çok taraflı planda ise Mısır'ın El Ariş Limanı'ndan Ürdün-Suriye-Türkiye bağlantısıyla Avrupa'ya ulaştırılması planlanan doğal gaz boru hattını kapsamaktadır. Bu hat sayesinde Mısır'ın yanısıra Suriye'den de doğal gaz alınabilecektir. Ayrıca, Ürdün, Suriye, Lübnan, Mısır'ın dahil olduğu Mashrek Anlaşması'na Irak'ın da katılmış olması ile Irak doğal gazının Suriye'nin Homs şehrine daha sonra Halep üzerinden Türkiye'ye taşınması söz konusu. Diğer yandan Suriye ile Türkiye arasında enerji alanında en önemli konuyu Atatürk Barajı'nın yapımıyla kontrol altına alınan Fırat suları ve Asi Nehri oluşturmakta. İki ülke arasında Asi Nehri üzerine yapılacak barajın inşası için prensip kararı alınarak, çalışmaların başlaması için görüş birliğine varılmış bulunuyor.

SONUÇ OLARAK

Suriye pazarına girmede doğru pazarlama ve dağıtım stratejisinin seçilmesi halinde Türk firmalarının büyük başarılar sağlayacağı düşünülüyor. Diğer taraftan otelcilik, turizm, bankacılık, sigortacılık, reklamcılık gibi hizmetler sektöründe de önemli gelişmelerin olacağı ve büyük iş fırsatlarının doğacağı tahmin ediliyor.

Suriyeli firmalar tarafından Türk firmalarına ortak yatırıma yönelik önerilen alanlar ise; gıda, ambalaj, makine, çimento, GRP boru üretimi, kumaş, madencilik, inşaat malzemeleri, gübre, deterjan, cam, deri, boya, konteyner üretimi, kumaş üretimi ve boyaması, iç giyim, otel işletmeciliği, eğlence merkezleri,enerji projeleri, sağlık turizmi, tuz ve zeytinyağı üretimi ve dağıtımı.